

anul LVII.

Nr. 17

Arad, 23 Aprilie 1933

Ortodoxia și Româanismul In Trecutul Nostru

de Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

CAP. I.

Introducere.

Studiul de față ar putea să lase impresia că noi căutăm să îndemnăm lumea a fi cu recunoștința cuvenită către biserica ortodoxă română pentru serviciile imense aduse neamului în toată vremea și în tot ceasul existenței sale. Mărturisesc deschis că și acesta este scopul ostenelei noastre, dar indicăm aici un scop și mai superior, de ordin mai presus de fire: acela de a vedea fiecare cetitor că deși lumea nu recompensează de multe ori eforturile binecuvântate de harul divin, acele eforturi sunt răsplătite de Dumnezeu prin efectele rodnice ale muncii bisericești.

Sunt sigur că mai ales slujitorii Altarelor, dar și toți adevărații noștri fii spirituali, vor recunoaște înalta certitudine cu care oamenii sfinți ai Bisericii au stat în slujba neamului, reprezentând cele mai superioare interese ale sufletului românesc. *Dumnezeu a rânduit pentru toți muncitorii săi* ca dacă lumea nu i-a răsplătit, să li se dea o mai bună răsplată. El refuză celor credincioși ai săi recunoștința lumii, fiindcă însuși voește să le dea răsplată. Dumnezeu le rezervă lor o răsplată curată, desinteresată. Oh, voi slujitori sfințiți, cari azi dormiți somnul vostru lin sub cruci modeste, putrezite de vremea nemiloasă, bucurați-vă că lumea din timpul vostru nu V'a răsplătit, Dumnezeu

reservând ceva mai bun pentru voi. Căci lumea v'ar fi dat o slabă și palidă răsplătire, efemeră și egoistă și înainte de moartea voastră n'ați mai fi dorit o răsplată superioară și netrecătoare.

Doamne, Dumnezeule, fă Doamne să înțeleagă nu numai slujitorii altarelor Tale sfinte, dar toți slujitorii neamului nostru, să vadă că adevărata muncă pentru neam și lege nici nu poate să emane din considerații de răsplătire omenească. Pentru că atunci jertfirea pentru un ideal sfânt ar fi dusă la vânzare pe un preț trecător și omenesc. Tu ai zis Doamne: «Feriți-vă și voi să nu vă ocăriți pe voi și să nu vă ziceți tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind pentru mine» (Matei 5 v. 11). Deaceia, Doamne, și noi cei de astăzi muncim pentru neam cu conștiința că și dacă lumea ne refuză recunoștința sa, Ceriul măririi Tale este locul răsplătirii noastre.

Cel ce în clipa aceasta citește aceste rânduri să se cugete la adevărul mare și sfânt că ortodoxia românească nu a decretat sfinți, dar a făcut din credincioșii săi fii buni ai Bisericii ca și ai statului; ortodoxia n'a decretat mucenici, dar a avut mucenici, martiri ai Crucii, cari în acelaș timp erau viteji apărători ai Româanismului. Scut și pavăză a fost ortodoxia pentru neamul românesc,

Fanatismul religios al Românilor s'a manifestat în iubirea curată a altora în senz creștinesc, dar și în iubirea de moșie, zid puternic al iubirii de țară. Gloria ortodoxiei române a fost și gloria Româanismului, pe pragul amândurora a plâns și s'a bucurat neamul românesc. Conducătorii Bisericii noastre au avut și glorie, iar când s'au lăsat umiliți creștinește, au făcut aceasta nu numai pentru mântuirea sufletelor, ci și pentru scăparea oamenilor de nevoile vieții zilnice.

Dar și voevozii noștri, când Domnul îi chema la sine, în bisericile mănăstirilor erau îngropați. Incepând cu Alexandru cel Bun și până la nemuritorul rege Ferdinand I-ul, pe câți domnitori români nu-i adăpostesc criptele din mănăstiri și biserici? Ștefan Cel Mare este înmormântat la Putna, Mircea la Cozia, Alexandru Cel Bun la Bistrița, Neagoe Basarab la Argeș, Matei Basarab la Arnota. Așa de puternică era tradiția aceasta, că atunci când Mihai Viteazul a găsit osămintele domnitorului moldovean Petru Aron, le-a îngropat în biserica zidită de dânsul în Alba-Iulia. Este adevărat că după retragerea lui Mihai, oasele lui Petru Aron au fost desgro-pate de unguri și profanate, pentru că nici morții nu erau lăsați să odihnească, dar în schimb ne bucurăm că avem la Putna pe Ștefan Cel Mare, la mănăstirea Dealului corpul lui Mihai Viteazul, osămintele lui Constantin Brâncoveanu la biserica Sf. Gheorghe din București și osămintele marilor Domnitori Carol I. și Ferdinand I. la Curtea de Argeș.

Am amintit aici adevărurile acestea, pentru a se vedea și din acest singur punct de vedere, aici la începutul lucrării noastre, că biserica ortodoxă în tot trecutul ei s'a făcut atât de mult vrednică de încrederea neamului, că la umbra ei se odihnesc azi mai marii neamului din trecut. *NEAMUL mergea la biserică și biserica mergea la neam.* Așa înțelegem *contopirea noțiunilor de român și ortodox, cristalizate în expresiunile: legea românească sau legea strămoșească.*

Din aceste motive căutăm noi să fim și pilduitori cu ortodoxia națională, într'o vreme când prăpastia dintre cer și pământ s'a mărit și omul de azi se divinizează pe sine. Dela lucrurile pe cari lumea de azi le socotește mai reale, vom îndrepta deci privirile cetitorilor spre fapte și lucruri pe cari le-au spus oameni mai competenți decât noi, dar nu în legătura de idei ce o înfiripăm în această lucrare.

Pentru o lume materialistă, care nu se mai cugetă la virtuți ca la cele mai superioare necesități sufletești, nu va fi indiferent să concretizăm că ortodoxia la plămădirea neamului românesc prezentă a fost, la întemeierea principatelor asemenea. Nu va fi decât edificător să arătăm că o luptă dată pentru lege era dată și pentru neam și de aici să concludem că și azi are valoare o asemenea concepție.

Negreșit, dacă biserica ortodoxă a fost vrednică să fie prezentă la toate actele mari ale neamului, până la unirea tuturor Românilor, — este vrednică să se bucure de poziția sa dominantă, asigurată prin constituția țării.

Prea s'au dat uitării serviciile aduse neamului de către Biserica ortodoxă. Noi vom concretiza câteva, cel puțin, din acele mari servicii aduse neamului, ca toți fiii neamului să-și cunoască bine istoria, căci precum zice Papiu Ilarion: »Cel ce e strein în istoria națiunii sale, acela numai din instinct poate să-și iubească națiunea, pentru că nu o cunoaște«. Complectând această constatare, este firească și concluzia mai amplă, deoarece istoria neamului în mare parte se confundă cu a bisericei, dacă vom cunoaște bine istoria neamului, vom cunoaște bine și a bisericei, iar cunoscând istoria bisericei, vom cunoaște bine istoria neamului!

Dacă generația de azi ar cunoaște mai în concret serviciile aduse neamului de Biserica ortodoxă, ar avea mai multă nădejde pentru tot ce a contribuit la făurirea sufletului său, refuzând să asculte de sirenele înșelătoare ale cosmopolitismului răspândit de unii urmași ai lui Iuda vânzătorul și primind cu sfințenie cuvintele sfântului Pavel: »Intr'adevăr, noi toți într'un singur Duh ne-am botezat, ca să fim un singur trup« (I. C. 12 v. 13).

Când împăratul Solomon a ridicat mărețul templu din Ierusalim, avea ca scop, ca prin măreția templului să învețe pe Evrei a vedea cu ochii trupești mărirea și Atotputernicia lui Dumnezeu. Aici în Ierusalim veneau Evreii ca să învețe unitatea cultului, ca adică să se închine în acelaș fel lui Dumnezeu. Precum triburile Evreilor se adunau în tot anul în templul din Ierusalim, ca să se închine, la fel aceluiaș Dumnezeu, închinarea aceasta uniformă mai avea și un scop național, ca adică toți Evreii să vină în acelaș loc, ca închinându-se să se considere pe sine frați iubitori, datori a se ajuta unii pe alții.

Dacă la Evrei unitatea cultului asigura unitatea națională, nici biserica ortodoxă nu putea să fie mai puțin sprijinitoare a sentimentelor de unire, iubire și frăție. Biserica noastră ortodoxă avea și are ca scop să unească pe toți în aceeaș credință, iar prin unitatea credinței să le asigure unitatea simțirilor și cugetărilor celor mai înalte, ca astfel mai cu înlesnire să treacă prin valorile acestei vieți la limanurile aspirațiilor celor mai înalte sufletești.

Strămoșii noștri — precum zice un mare mitropolit al Moldovei, Iosif Naniescu, — cu simțul lor religios au săvârșit toate faptele lor morale și naționale. Prin faptele lor pe teren moral și evanghelic au contribuit la îmbunătățirea moravurilor și la civilizațiunea poporului român, civilizațiune bazată pe principiile evanghelice, pe credința în Dumnezeu și iubirea

aproapelui și pe iubirea de patrie, pentru care bătrânii noștri își dau chiar viața... »Ei înălțau biserici și mănăstiri mărețe, înzestrându-le cu averile lor pentru ajutorul celor săraci și neputincioși, și aici, în Biserică, în Monastiri, adunați în acelaș spirit de iubire evanghelică și frăție creștinească, nu era deosebire între unii și alții, între cei bogăți și cei săraci, între cei învățați și cei neînvățați, decât numai prin luminile științei și ale virtuților creștinești, de care unii erau înzestrați mai mult decât alții; dar modestia, (smerenia) ascultarea, răbdarea și devotamentul religios erau comune și egale tuturor. Căci dintru începutul istoriei neamului românesc, Biserica a fost temelia societății, temelia existenței acestui popor; biserica a fost școala poporului, școala de morală și lumină, școală de ordine și disciplină, școală de iubire, de unire și de frăție; *pentru că biserica noastră este biserică națională, precum și clerul nostru este național, ... bătrânii noștri Domnitori, Mitropoliți, episcopi și boeri, pe lângă Monastirile și bisericile ce înălțau, chiar și pe la moșiile lor particulare, înființau și câte o școală pentru învățătura fiilor poporului, de carte românească și cântări bisericești, și cu această învățatură erau însărcinați clerici, servitori bisericești, de unde datează și numirea de dascălul Bisericii până în ziua de astăzi. Astfel până în zilele noastre am văzut continuându-se acest sistem de fapte religioase și de lucrare tradițională»¹⁾*

»Și pentru ca să încheiem cât mai suggestiv acest mare rol al Bisericii noastre în considerațiuni generale, reproducem minunata caracterizare a dlui Nicolae Iorga:

»Mitropoliții, Episcopii, Egumenii și așa de adesea ori și smeriții călugări ori umilii preoți de mir au dat poporului, ei singuri aproape, toată învățătura, au înzestrat neamul cu o limbă literară, cu o literatură sfântă, cu o artă în legătură cu gustul și nevoile lui, a sprijinit Statul fără să lase a fi înghițiți de dânsul, au călăuzit neamul pe drumurile pământului fără a-și desface ochii dela cer și au ridicat mai sus toate ramurile gospodăriei românești, — dând istoriei noastre cărturari, caligrafi, sculptori în lemn, argintari, oameni de stat, ostași, mucenici și sfinți«...

Istoria bisericească a Românilor constă — și există în aceasta calitate — din neconținutul joc de înrâuriri culturale, de mișcări în dome-

niul ideilor, de schimburi de conștiință, de colaborare pe teren cultural — cu țința religioasă osebitoare, în tot cuprinsul neamului. E urmărirea pe bază națională, în hotare naționale, în condiții sufletești naționale, a legăturilor aceluia dintre oameni, ca suflete vii răspunzătoare, dăruite cu nemurire, și ființa dumnezească veșnică din care ele pornesc după învățătura revelată cuprinsă în cărțile sfinte și lămurită prin apostoli, prin Sfinții părinți și prin teologii celor dintâi timpuri.¹⁾

¹⁾ N. Iorga în prefața Istoriei Bis. Rom.

Generalul C. Petrovicescu.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa,
Episcopul Aradului.

Sufletul meu a fost atins de spontaneitatea bucuriei, când am primit vestea că dl colonel Constantin Petrovicescu din Arad a fost înălțat la rangul de general. Nu o expansiune efemeră și superficială mă face să relatez aici despre această avansare, ci un alt fapt, care se ridică din comun: și dl General C. Petrovicescu pleacă din Arad, iar ca semn al nespusei noastre iubiri către Domnia Sa scriem aceste rânduri.

Potențialitățile și certitudinea interioară omului superior se manifestă mai ales prin atitudinea religioasă și aceasta mă îndeamnă să laud aici serla distinșilor generali cari în timpul episcopatului nostru au trecut prin Arad: domnil generali Bădulescu, Scărișoreanu, Darvari, Prodan, Iovanovici, Vișoreanu și Bălăcescu. Toți s'au arătat cu cea mai mare dragoste către cauza bisericii noastre, toți au iubit și iubesc biserica, având respect deosebit către clerul nostru și afecțiune specială pentru episcopul eparhial. Seria aceasta se completează minunat cu distinsul militar și creștinul ortodox, generalul C. Petrovicescu.

Biserica noastră catedrală din Arad pierde prin plecarea Domniei Sale pe unul din cei mai cucernici vizitatori. Infruntând prejudecățile celor indiferenți dintre filii Bisericii, dl general Petrovicescu stătea alături de simplii, dar bunii țărani din Pârneava, ducând o viață contemplativă, în rugăciuni, în ascultarea sfințelor slujbe. Nu era serviciu divin în săptămâna Patimilor, la care să nu aziste. Era un luminător al mulțimei, care lua pildă dela dânsul în privința cercetării Bisericii. Și Doamne,

¹⁾ C. Erbiceanu: Istoria mitropoliei Moldaviei și Sucevei. București 1888, cuprinzând predica ținută în 23 Aprilie 1887 de mitropolitul Iosif Naniescu al Moldovei, cu conținutul ideilor de mai sus p. XCLV.

acest distins general, este om învățat, are o vastă bibliotecă, înzestrată cu cărți din toate domeniile și așa putea zice, că din domeniul teologic are mai multe cărți decât chiar unii preoți.

Mă gândeam de multe ori la ceea ce spunea odată marele savant Pasteur unui student care l-a întrebat: „Domnule Profesor, Domnia Ta ești un savant, deci mă mir că umbli la biserică și ai nevoie de religie, crezând în Dumnezeu”. — Pasteur îi răspunde: „Tocmai fiindcă cunosc ceva din tainele științei, cred în Dumnezeu, căci știința mea mă face pururea setos după noul descoperiri, dar credința îmi liniștește setea sufletului”. Așa îmi explic și concepția religioasă a dlui general Petrovicescu, inițiat în cele religioase și cunoscător profund al stărilor din biserică noastră.

Nu aveți să vă mirați de loc de aceasta, pentru că acum de curând dl general Dr. P. Stavrescu, laureat al Academiei Române a dovedit prin un studiu temeinic: „Tudorismul” (despre secta lui Tudor Popescu) că și un laic se poate iniția în tainele cele mai subtile ale credinței. M'am mirat cu câtă erudiție, dl general Stavrescu, combate secta lui Tudor Popescu. Și atunci nu-i mirare că un alt general, dl Petrovicescu, ține să fie o lumânare aprinsă în mijlocul lumii indiferente de azi.

Iată cum explic eu văpaia credinței din sufletul dlui general. Florii evlaviei sfinte străbat sufletul său și înfiorare sacră cuprinde ființa sa de câte ori citește faptele sufletești ale moșilor și strămoșilor, văzând cum au nesocotit ei cu curaj liniștea și averea lor numai și numai ca să aibe conștiința creștină curată. Cine nu se cuprinde de fior sfânt citind chiar numai întâmplător următoarea inscripție din frontispiciul bisericii din comuna Afumați (Ifov):

„Cu vola și ajutorul prea sfintei și în trei ipostasuri troițe în slava și lauda de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria, această sfântă și dumnezeiască Biserică, Costantin Cantacuzino boer voevod stolnic, din temelie o a ridicat, o a făcut și o a înfrumșețat, întru pomenirea de veac a părinților, moșilor și strămoșilor, și tot rodul, o a fondat la anul dela spășenie 1696”. Cine cunoaște trecutul neamului său și vede cum voevozii zideau biserică întru slava lui Dumnezeu și pomenirea părinților săi, — acela merge cel puțin la biserică laudând pe Dumnezeu și pomenind în rugăciuni pe părinții săi.

Doamne, cât este deci de grăitoare pilda dlui general Petrovicescu. Grălesc faptele lui

de armă, din timpul războiului, grăiește știința lui, dar mai mult ne lucește lumina sufletului său credincios. Indatoratu-ne-a cu bunătatea sa și atențiunea sa gingașă, pomenind cu atâta inimă de ostenele noastre modeste în via Domnului.

O rugăminte îi facem aici: să nu ne uite pe noi cei duhovnicești, cari luptăm aici la graniță de țară și pentru tron și țară. O asigurare îi dăm: noi nu-l vom uita, căci luptătorul nu uită pe luptător. O dorire de bine îi exprimăm: Înainte cu Dumnezeu!!!

† Protopopul Vasile Olariu

În seara zilei de Marți, în 11 Aprilie. s. c., săptămâna patimilor, s'a stins din viață ca o lumină lină în locuința sa din Arad, părintele protopop Vasile Olariu în etate de 82 ani.

Răposatul s'a născut în anul 1851 în comuna Zărand din județul Arad. În anul 1871 a terminat liceul din Beluș, unde și-a luat și maturitatea. În anul 1874 a terminat cursurile la Seminarul teologic din Arad, când făcea și practică în biroul Ven. Consistor din Arad. Dela anul 1875 până la 1878 a fost în Conop, dela 1878 până la 1886 a servit în parohia Căpânaș, dela 1886—1896 a fost preot în Arad-Gai, Dela 1896—1901 a fost preot în satul său natal Zărand. La anul 1901 a fost ales de Ven. Constor din Arad, ca exactor al socoților din parohiile eparhiei noastre. Acest post l-a îndeplinit părintele Olariu cu hărnicie și conștiințitate până în anul 1931, când a trecut în statul de pensie. A servit la sf. altar 58 de ani sub 6 episcopi.

În anul 1923 răposatul episcop I. L. Papp l-a distins cu brâu roșu, iar în anul 1927 lunie 12. P. S. Sa episcopul nostru Grigorie l-a ridicat la rangul de protopop.

Înmormântarea părintelui Olariu s'a făcut în Jola mare din catedrala din Arad de către părinții: protopopul Vațian, Muscan și Stana, preoții Mihailin, Pârveu, Codrean, Turic, Felea, Mihaș și diaconii: Măcinic și Vălean.

La finea prohodului P. S. Sa părintele episcop a rostit un panegiric impresionant, vorbind despre preoție. Parentarea mortului a făcut-o părintele Codrean. A asistat public mult, între care mulți intelectuali din orașul nostru. Pe defunctul îl jelesc 2. nepoți de fiică, un frate și nepotul de frate Dr. C. Olariu directorul Azilului de copii din Arad.

Dumnezeu să-l odihnească cu cel drept!

Mijloace de consolidare ortodoxă.

de arhim. P. Morușca.

(Continuare)

Cultul divin.

Al treilea dintre mijloacele generale de consolidare ortodoxă este cultul divin. Nu este locul și timpul să stărui asupra importanței covârșitoare și a puterii pe care o reprezintă cultul divin pentru înălțarea și fortificarea sufletului ortodox. Ci experiența câștigată cu prilejul misiunilor religioase, pe cari le-am ținut, din încredințarea Preasfințitului nostru stăpân, în eparhie, — și chiar acum de curând la Cluj, unde am slujit în sobor preoți din 3 eparhii — mă constrâng să spun că suntem prea puțin orientați asupra amănunțurilor în îndeplinirea sfințelor slujbe, prea e laxă atitudinea preotului în decursul slujbei și prea e mare lipsa de unitate în slugire, încât se impun de urgență măsuri de *unificare a cultului*. Se cere tipărirea unor *cărți rituale*, la îndemâna tuturor, cu lămuriri amănunțite asupra înțelesului textelor liturgice, asupra atitudinii și mișcărilor preotului în decursul slujbei, ca să nu mai fim nevoiți a consulta mereu, când slugim în sobor. Să nu mai trezim nedumerirea credincioșilor, cari se leagă de ceea ce văd și aud, diferențindu se dela slugitor la slugitor. Trebuie să fim noi în clar mai întâi și cu părțile de amănunt, ca să putem ajuta asistența să înțeleagă îndeajuns sublimele momente din cuprinsul slintei Liturghii. Căci „numai acela înțelege Biserica care înțelege Liturgia” zice filosoful rus Homeșkov.

Cultul divin, îndeplinit cu înțelegere, cu demnitate, cu evlavie și simțire, cu inspirație și misticismul propriu ortodoxiei, a fost un mijloc puternic de atracție și consolidare ortodoxă în toate timpurile și are aceeași putere neîmpușinată și pentru vremurile noastre. De aceea se impune explicarea și adâncirea lui lămuritoare.

Sunt oare în clar fiii Bisericii noastre — și chiar preoții ei — că sfințele Taine nu sunt numai un ritual, de care se împărtășesc din obicei, ori pe urma unei tradiții moștenite? Ci sunt puterea de covârșire a fapturii prin Duhul lui Dumnezeu; transfigurarea și sfințirea omeneșului din noi prin harurile Duhului sfânt. Lucrarea Lui nu nimicește acest omeneș din noi, ci îl înobilează; purifică, transformă și renaște pe om, spre a-l face fiu al lui Dumnezeu din fiu al pământului și al păcatului.

Actualizarea slujbelor religioase.

Raportul credinciosului cu Biserica îl determină conștiința că stă neîntrerupt sub adierea Duhului care o inspiră și o călăuzește. De aceea trebuiesc *actualizate ritualele Bisericii*, și puse în strânsă legătură cu viața actuală și cu necesitățile ei spirituale.

Cărțile noastre de ritual și de rugăciuni cuprind texte clasice, potrivite tuturor nevoilor unei vieți duhovnicești. Dar rugăciunea noastră, mi se pare, prea se mărginește la îndatorirea oficială. Incolo nu ne rugăm decât pe bani. Iertați-mi expresiunea brutală. Dar n'am aflat introduse prin parohii, la cultul public, rugăciuni din îndemnul propriu al preotului pentru bolnavii din sat, pentru un călător ce se știe că e pe drum, pentru un internat dintre fiii săi duhovnicești. Deși mai întâi decât alții preotul trebuie să îplinească acest *apostolat al rugăciunii*, această faptă a marelui suflații, de a ne ruga pentru aproapele. Desigur nu se refuză astfel de rugăciuni când ne sunt cerute și plătite de familiari. Dar nu de aceasta e vorba. Ci de rugăciunea părintelui sufletește pentru fiii săi, de rugăciunea fratelui pentru frate, de rugăciunea făcută cu iubire și căldura inimii chiar pentru vrășmași și pentru cei răsvăriți, când sunt năpăstuiți de încercările sorții, ori bătătoresc drumuri pierzătoare. „Sângele Bisericii e rugăciunea unora pentru alții și respirația ei este lauda Domnului.” (Homeșkov).

Ne dăm noi oare seama de repercusiunea ce o are stăruința în rugăciune a preotului pentru cel răătăciți, pentru cei ce au trebuință de acest sprijin al nostru fără să ni-l ceară, ca și de prezența noastră la căpătâiul unui bolnav, fără să fi fost chemați de al casei? Și chiar când suntem chemați avem noi conștiință vie și luminoasă, că împreună cu noi stă lângă patul bolnavului însuși Hristos Domnul, ca și odinioară la lacul Vitezda, în casa lui Petru, lângă lunatic, alinându-se de poala hainei Lui femeia în curgerea sângelui...? Ori, mai adeseori citim repede și rece rugăciuni spicuite din molitvelnic, fără a pune pasiunea dragostei, puterea și căldura credinței, care lucrează minuni: „Focul Duhului, când ajunge covârșitor, poate să cuprindă și să prefacă însași mișcările trupului”.

La fel iscusința noastră trebuie să *actualizeze slujba sacramentalilor*, a feluritelor acte sfințitoare, cum sunt litiile, procesiunile la țărini cu sfeștani: în câmp, la binecuvântarea grâului de sămânță, într-o zi de *sărbătoare a grâului*, slujba la arie, la plantarea și culesul viilor, la casă nouă și săparea fântâneli; la timp de secetă și neconținerea ploilor, la vreme de revărsarea apelor și alte multe ocazii, cari pun în evidență legătura omului cu pământul. Nu-i destul să fie muncit cu brațe tari și în sudoarea feței. Ci alături de picurii de pe frunte, mila și binecuvântarea Tatălui ceresc trebuie să fructifice brazda răsturnată cu râvnă, ca truda noastră să nu fie zadarnică. Așa se face simțită puținătatea vredniciei omenești față de marea bunătate, ce ne vine de sus, prin darul lui Dumnezeu, și se înfiripează conștiința dependenței omului de Ființa supremă.

Trebuie să treacă în conștiința obștească, că Biserica, prin actele și slujbele sale, e sfințitoare muncii și a producției omenești, o tovarășă nelipsită a vieții.

în toate zilele, nu numai la zile mari, la botez, la cununie, la moarte. Ritualele ei nu sunt numai forme tradiționale moștenite, ci exteriorizarea credinței vii și salvatoare. Trebuie să avem conștiința clară și convingerea luminoasă că prin rugăciunea și binecuvântarea bucatelor de pe masă, ele se curățesc și sfințesc cu ajutorul și puterea Duhului sfânt. Dumnezeu n'are trebuință de rugăciunile noastre, dar duhul iubirii, care viază în noi și locuiește în Biserică, trebuie să se manifeste în forma cea mai desăvârșită, care e rugăciunea cucernică (Arseniv: Biserică Răsăritului).

(Va urma.)

† Preteasa Petronela Iancu.

În ziua de 3 Aprilie l. c., a încetat din viață preteasa Petronela Iancu, soția preotului nostru Iustin Iancu din Otlaca.

Vestea morții acestei pretese harnice a produs impresie dureroasă în sufletele tuturor celor ce au cunoscut-o, căci răposata a fost o soție de model, o mamă bună și un suflet nobil și îndușetor, fapt pentru care toată populația frunții comunei Otlaca a vărsat lacrimi de jale lângă sicriul răposatei.

Înmormântarea defunctei s'a făcut în ziua de 5 Aprilie. Prohodul a fost săvârșit în comuna Otlaca de protopopul Marșeu Petru, asistat de 11 preoți. A participat lume multă din Arad și toate satele din jur. Defuncta a fost parentată de bătrânul preot Turic Gheorghe din Otlaca, scoțând în relief calitățile frumoase ale pretesei Petronela Iancu. Corpul defunctei a fost transportat — urmat de familia îndurerată și alt public — la cimitirul Pomenirea din Arad. Înainte de înhumare, corpul regretatei pretese a fost din nou sfințit de 3 preoți, și apoi, între lacrimile de durere profundă ale familiei îndoliată, a fost așezat pentru vecinica odihnă în mormântul familiei Iancu.

Familia îndoliată a dat următorul anunț funebru:

Zdrobiți de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, trecerea la cele eterne a celei mai bune și scumpe soții, mamă, soră, bunică, soacră, cumnată și mătușă

PETRONELA IANCU născ. ARDELEAN

Întâmplată în 3 Aprilie 1933, orele 14, împărțită fiind cu Sfintele Taine, în etate de 61 ani și 45 al căsătoriei.

Serviciul religios s'a făcut la 5 Aprilie, orele 10, în Otlaca, iar osemintele au fost transportate în cimitirul „Pomenirea” din Arad.

Odihnește în pace suflet blând!

Otlaca, la 3 Aprilie 1933.

Iustin Iancu soț, Cornelia, Constanța, Veturica, Bibi, tice, Văd. Veturia Bufta n. Ardelean soră, Sava Tr. Seculin, Alexandru Rajiu, gineri, Iustin Clorogariu,

nepot, Pavel Bozgan, unchiu, Văd. Ecaterina Cornea n. Iancu, Văd. Elvira Ardelean n. Clorogariu, Aurel Iancu, Dr. Cornel Iancu, cumnate și cumnați, Ica Bufta, Sabin Bufta și soția Minerva, Bobu Ardelean, Aurica și Firu Preda, Felicia și soțul Horia Tudoran, Ana Cornea, Elvira și soțul Dr. Anton Bălan, Lucian Cornea și soția Irina, Eugenia și soțul Emil Pintilescu, nepoți.

Dorim răposatei pretese, odihnă ușoară și binecuvântată.

Conferința Pr. Sf. Sale Grigorie la Timișoara.

— Concertul religios al corului „Banatul” —

În Duminică Floriilor, Prea Sf. Episcop Grigorie al Aradului, invitat de reputatul cor „Banatul”, a coborât din nou în mijlocul fiilor săi sufletești din metropola Banatului.

La conferința, pe care a rostit o, sala Casinoului Militar a fost prea puțin încăpătoare pentru mii de auditori cari au grăbit să asculte glasul arhieresc și acordurile înălțătoare ale corului „Banatul”, care în trecutul său de 12 ani a secerat atâtea succese acasă și în alte orașe ale țării.

În dezvoltarea subiectului „Îndatoririle creștinilor către biserică”, Prea Sf. Sa, cu talentul-i fascinant de orator, sprijinit pe imensele-i cunoștințe din domeniul teologic și operând cu exemple plastice din viața de toate zilele, a demonstrat cu o deosebită putere de convingere, ce îndatoririle are fiecare creștin pentru biserică vie a lui Hristos. În aceeași ordine de idei a arătat rostul magnific al societății „Frăția ortodoxă”, menită să fortifice înăuntru și în afară cetatea credinței străvechi a poporului românesc.

Corul „Banatul”, ce s'a prezentat și de astădată la nivelul său magistral, sub conducerea dlui prof. I. Perian, a încadrat cu demnitate conferința P. Sf. Sale, executând un program select de cântece religioase și patriotice, din repertoriul: Drăgoi, Wagner, Beethoven, Schörtlich, Flechtenmacher și Perian.

S'a remarcat succesul compoziției dlui I. Perian „Ardealul”, executată în premieră.

Publicul numeros a răsplătit recunoscător, prin frenetice aplauze, momentele înălțătoare ce i le-a procurat Pr. Sf. Sa Grigorie și corul „Banatul”.

În asistență am remarcat pe toți frunții vieții publice românești din Timișoara, în frunte cu dnii: Prefect Dr. C. Băran, General G. O-

prescu, Primar Dr. L. Gabor, Dr. A. Marta, preș. Curții de Apel, Ing. V. Blajan, rectorul Politehnicii, ș. a.

Prea Sf. Sa a fost găzduit în casa ospitalieră a dlui Prefect Dr. C. Băran.

† Preotul Gheorghe Bragea

Tot în 11 Aprilie, dimineața la ora 4, s'a stins din viață în etate de 77 de ani părintele Bragea Gheorghe din Tornea.

A fost înmormântat de mai mulți preoți din tractul Arad, Miercuri în săptămâna patimilor. S'a născut în Macea. A terminat 6 clase de liceu în Arad și preparandia și seminarul teologic tot în Arad. A preotit în comunele Milova, Macea, Sâc, Arad-Gal și Tornea. Îi deplânge fiul său Valer Bragea învățător. Rugăm pe Dumnezeu să-l facă parte părintelui Bragea în corturile dreptilor.

INFORMAȚIUNI.

**Urările P. S. Sale Episcopului nostru
Grigorie de sf. Paști către
M. S. Regele.**

Maiestății Sale Regelui Carol II

București

Cu cele mai profunde sentimente omagiale întâmpin azi pe Maiestatea Voastră cu creștinesoul Hristos a înviat implorând cerul să Vă facă partaș tuturor bunătăților neperitoare

Episcopul Grigorie.

**Răspunsul M. Sale Regelui:
P. S. Sale Episcopului Grigorie**

Arad.

Mulțumindu-vă pentru urări, Vă răspund cu creștinesoul: adevărat că a înviat.

Carol

Logodnă. Dl *Atanasie Bogățian*, conducătorul Tipografiei Diecezane, s'a logodit cu d-șoara *Letiția Stoica* din Arad.

Să fie în ceas bun.

Capelă ortodoxă franceză la Paris. Pușini vizitatori ai Parisului, dintre noi Români, au cunoștință că la Paris există o comunitate de ortodoxi Francezi și o capelă ortodoxă pentru acești Francezi. Comunitatea aceasta își are ființa după războiul mondial. Intemeietorul comunității, este părintele I. Gollet, un fost călugăr benedictin, care în timpul războiului a cunoscut mulți preoți ortodoxi și a trecut la ortodoxie. După război, stabilindu-se la Paris, a organizat acolo comunitatea ortodoxă, pe care o conduce și astăzi.

Cea mai mare biserică din lume. În insula Timos din Grecia se va zidi cea mai mare biserică din lume. Biserica va avea o lungime de 150 m., 150 m. lățime și 150 m. înălțime. Pereții vor fi făcuți din marmoră verde, iar întreaga biserică va avea 100 de uși și 10 etaje și 8 ascensoare pentru urcarea oamenilor. În această biserică vor încăpea peste 100 mii de oameni. După socotelile făcute, ea va costa un miliard 100 milioane lei. La ridicarea ei se va lucra 10 ani de zile.

Presa rusă împotriva religiei. În Rusia revista bi-lunară *Bezbojnic* apare în 200.000 exemplare, foaie săptămânală *Bezbojnic* în 500.000 ex., *Antireligioznic* în 200.000 ex., „*Ateul la Țară*” în 50.000 ex., iar *Tânărul fără Dumnezeu* în 25.000 ex., deci aproape un milion de exemplare.

Să ne bucurăm că la noi presa antireligioasă nu prinde teren.

Nr. 2429/1933

Comunicat.

Consiliul nostru eparhial cu hotărîrea sa No. 1552/933 a rugat Prea Ven. Consiliu Central Bisericesc, să intervină la On. Minister al Finanțelor, pentru achitarea salariilor restante ale preoșimii, cuvenite pe lunile Noiembrie-Decembrie 1931 și Martie-Aprilie 1932, cu „Bonuri” de Stat.

Cu aceste Bonuri, On. preoșime să-și poată achita impozitele, taxele către județ și comună restante și curente.

La aceasta adresă am primit răspunsul Prea Ven. Consiliu Central Bisericesc No. 2467 din 23 Martie a. c., în care ni se comunică, că chestiunea este acum în studiu.

Veneratul Consiliu eparhial al Eparhiei Clujului cu No. 1976/933 apărut în organul eparhial „*Renașterea*” No. 14 din 9 Aprilie a. c., comunică, că compensările salariilor neachitate de Stat pe anul 1931 cu impozitele restante pe 1931, au fost oprite de On. Minister pe motiv, că plata acestor restante se va face cu bonurile ce se vor primi pentru acel timp.

Iar mandatele de plată despre salariile neachitate în 1932, nu se pot utiliza și defalca fără ordin ministerial.

Ceeace comunicăm pentru orientarea Onoratei preoștii din Eparhie.

Arad, 10 Aprilie 1933.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad.

Parohii vacante.

Concurs repetit.

Pentru îndeplinirea parohiei Hălmăgel, devenită din nou vacantă prin renunțarea pr. Mitrofan Banciu, se publică din nou concurs cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”. Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Stoleie legale.

2. Intregirea de salar dela stat, pentru care parohia nu garantează. Ne fiind casă parohială, alesul se va îngriji de locuință în parohie pe speșele sale.

Alesul preot va predica în Dumineci și sărbătorii și va catehiza la școala primară din loc fără altă remunerație.

Parohia este de clasa III-a.

Cel ce doarec să recurgă la aceasta parohie vor înalta în termen oficiului protopopesc al Hălmăgiului cererea împreună cu anexele regulamentare, pe care o vor adresa Consiliului parohial ort. rom. Hălmăgel. După aceea, — cu prealabila înștiințare a protopopului, se vor prezenta în sfânta biserică din Hălmăgel, în vre-o Duminică sau sărbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratoric, observând dispozițiunile §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii.

Hălmăgel, din ședința Consiliului parohial ținută la 23 Martie 1933.

Preot Ioan Mișeș m. p.
Președintele Cons. parohial.

Iosif Nicula m. p.
Notarul Cons. parohial.

În înțelegere cu: Ștefan Bogdan m. p.
protopop tractual.

3—3

Aviz.

Rugăm cu insistență pe P. C. conducători de oficii parohiale, cari au primit din calendarul Eparhial exemplare spre desfacere, să binevoiască a regula costul lor, returnând totodată pe cele nevândute.

Administrația Tipografiei și
Librăriei Diecezane, Arad

In atențiunea Onor. Domni conducători ai Oficiilor Parohiale.

Librăriei Diecezane Arad str. Eminescu No. 18 i-a reușit a se pune în legătură cu o fabrică de lumânări, ce are fără să facă fum sau să picure, astfel că este în situație a oferi pe un preț convenabil numai lumânări de cea mai bună calitate în orice dimensiune și cantitate:

▶ Lumânări de ceară garantată albită	kgramul	Lei 320	◀
▶ Lumânări cu compoziție de 50% ceară albită garant.	„	Lei 250	◀
▶ Lumânări din ceară naturală de albine nealbită .	„	Lei 200	◀
▶ Lumânări din ceară minerală albită	„	Lei 150	◀
▶ Lumânări din ceară minerală nealbită	„	Lei 100	◀
▶ Lumânări din comp. de ceară minerală alb. cu 50% paraf.	„	Lei 70	◀

Smirnă, Tămâie ș. a.

precum și toate recvizitele bisericesti necesare, ornate, reverenzi, icoane pietate pe pânză, lemn ș. a. cu prețuri foarte reduse, oleiu pentru candelile ș. a.